ه) عدم لحاظ وصف وجوب در ماهیت

استاد: حرفی نیست، حال سؤالی که من داشتم این بود: صرف المائیتی که ایشان فرمودند، آیا وجوب جزئش است که وقتی موجود شد، وصف وجوب او باید به جمیع اجزائش سرایت کند؟ چه کسی گفته وجوب در صرف المائیة است؟ و وصف المائیة است؟ اصلاً امر بعد از ماهیت میآید. این نکته خیلی مهمی است. ایشان وصف وجوب را در خود ماهیت میبرند. میگویند صرف المائیة وصف الوجوب را دارد، حال هم باید در جمیع اجزاء آن بیاید. درحالیکه اینطور نیست. وجوب خارج از ماهیت است.

شاگرد: وصف خارج از ماهیت است اما میگویی وصف ماهیت است.

استاد: بسیار خب، وصف خارج از ماهیت شد، وصف خارج از کجا آمده؟ از نفس ماهیت آمده؟ یا از امر وجوبی آمده؟ اگر فرض گرفتیم آن امر وجوبی، امر ندبی باشد، چرا وجوب سراغ آن بیاید، خب ندب میآید. اگر میگویی ماهیت است، میگویی ماهیت است؛ ماهیت واجب است و نمیتوانیم آن را کاری کنیم، با فرد متحد است. اما اگر میگویی وصف وجوب برای ماهیت نیست، از خارج است و از امر وجوبی آمده، میگوییم خب بخشی از آن هم از امر ندبی آمده است.

ببینید فکر چقدر لطیف است! وجوب عین ماهیت میشود، وصف المائیة میشود، سرایت هم میکند و نمیتوان آن را تفکیک کرد، لذا میگویند باید قصد وجوب کنید. حال باز هم روی اینها تأمل کنید. اینها مبادیای است که در ذهنتان احکام وضعیه را باز میکند؛ اگر در ذهنتان چند جور وضع ثبوتی درست شد، بسیاری از این بحثها را میتوانید تحلیل کنید، حتی بهغیرازآن چه که ایشان فرمودند.

شاگرد: برای دفاع از مرحوم حکیم باید ببینیم دلیل کفاره برای صدمه زدن به چه مرتبهای از ماهیت صوم است.

استاد: خود مرحوم حکیم قبلش گفتند. گفتند روایت دارد.

شاگرد: میخواهم بگویم با این تشکیک مراتب بتوانیم روایات کفاره را بازخوانی کنیم؛ یعنی صدمه زدن به مرتبه اول ماهیت است.

استاد: احسنت، دیروز من در آخر مباحثه تأکید کردم. گفتم من نمی خواستم از مختار ایشان دفاع کنم. یعنی سر جایش میگوییم تعدد مفطر، تعدد کفاره نمیآورد. محقق میگویند پس چطور میگویی صوم میماند؟ میگوییم منافاتی ندارد. یعنی شارع کفاره را برای مرتبهای از آن حکم وضعی قرار داده که وقتی با اولین افطار، آن حکم وضعی که درجهای از حکم وضعی است، رفت دیگر دست خود شارع است. میگویی من برای مراتب بعدی ولو درجهای از وضع هست اما کفارهای نمیآورم. حکم تکلیفی ترتب کفاره با این ملازمه ندارد با اینکه بگوییم هر کجا حکم وضعی هست، باید کفاره هم باشد.

شاگرد: برای دفاع از آقای حکیم و اشکال به محقق کرکی؛ خود دلیل وجوب کفاره هم باید ببینیم برای صدمه زدن به کدام مرتبه از ماهیت صوم است؟

استاد: خود آقای حکیم گفتند که روایت داریم که مفطر صوم است.

شاگرد: حال می خواهم بگویم اگر با این مبنای تشکیکی مراتب، یک بار این روایات را بازخوانی کنیم، بگوییم که فقط صدمه زدن به مرتبه اول ماهیت صوم، وجوب کفاره را می آورد.

استاد: احسنت، دیروز هم تأکید کردم که من نمی خواستم مختار مرحوم حکیم را رد کنم. یعنی ما سر جایش می گوییم تعدد مفطر تعدد کفاره نمی آورد. اگر محقق بگوید پس چطور می گویید صوم هست؟ می گوییم منافاتی ندارد. یعنی شارع کفاره را برای مرتبه ای از این حکم وضعی قرار داده است. که وقتی با اولین افطار، آن حکم وضعی، درجه ای از آن حکم وضعی ثبوتی رفت، دیگر شارع دست خودش است که بگوید من برای مراتب بعدی، ولو درجه ای از وضع است کفاره نمی آورم. حکم تکلیفی ترتب کفاره ملازمه ندارد با این که هر کجا گفتیم حکم وضعی است کفاره هم وجوب داشته باشد.

والحمد لله رب العالمین

بازبینی #1
ایجاد شده 3 مه 2026 13:27:55 توسط ... .
به روزرسانی شده 3 مه 2026 13:30:28 توسط ... .